

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5SŽi/27/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013200827
Dátum vydania rozhodnutia:	24.07.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1013200827.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Centrum ekologických informácií, so sídlom Suché Mýto 19, 811 03 Bratislava, IČO: 42 268 559, zastúpený Mgr. Róbertom Bardačom, konateľom a advokátom advokátskej kancelárie Bardač, s.r.o., so sídlom Búdková 4, 811 04 Bratislava, IČO: 47 243 252, proti žalovanej Obci Záhorská Ves, so sídlom Hlavná 29, 90065 Záhorská Ves, IČO: 305219, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovanej doručeného žalobcovi dňa 9. marca 2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. februára 2014, č. k. 1S 114/2013-33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie o d m i e t a .

Žalovanej n e p r i z n á v a právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Uznesením z 20. februára 2014, č. k. 1S/114/2013-33, Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zastavil konanie, v ktorom sa žalobca žalobou podanou dňa 30. apríla 2013 na krajskom súde domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia fiktívneho rozhodnutia žalovanej, doručeného mu 7. apríla 2013, ako aj prvostupňového fiktívneho rozhodnutia žalovanej, doručeného mu 9. marca 2013. Obe rozhodnutia mali byť vydané v konaní podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“, resp. „ZSI“).

Toto svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil tým, že konanie o poskytnutie informácií na základe žiadosti podľa zákona o slobode informácií nezačalo a v dôsledku toho neexistuje rozhodnutie, ktoré by mohlo byť predmetom súdneho prieskumu. Uviedol, že žalovaná nemala možnosť poznať obsah žiadosti o poskytnutie informácií, teda nedošlo k podaniu žiadosti zákonným spôsobom. S ohľadom na to, že neboli splnené podmienky pre postup podľa piatej časti druhej hlavy O.s.p., súd žalobu žalobcu podľa ustanovenia § 104 ods. 1 veta prvá zastavil, nakoľko konaniu a rozhodnutiu vo veci bráni neodstrániteľná prekážka konania, ktorou je nedostatok právomoci súdu na preskúmanie neexistujúceho konania. O trovách konania rozhodol podľa § 246c O.s.p. v spojení s § 146 ods. 1 písm. c/ tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. odvolanie elektronicky, opatrené zaručeným elektronickým podpisom Róbert Bardáč - Mgr. Róbert Bardáč, advokát a konateľ Bardáč, s. r. o., advokátskej kancelárie a žiadal, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil a vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnil s poukazom na § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., pretože mal za to, že napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a s poukazom na § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 221 ods. 2 písm. f/ O.s.p., pretože mal za to, že krajský súd zastavením konania bez meritórneho prejednanja veci vo fáze a limine odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom.

Namietal nesprávnosť záveru krajského súdu ohľadom žiadosti o sprístupnenie informácií, ktorá nebola doručená technicky vykonateľným spôsobom. Žalobca je toho názoru, že svoju žiadosť doručil a podal žalovanej zákonom stanoveným spôsobom. Uviedol, že zákon o slobode informácií umožňuje podanie žiadosti povinnej osobe aj akýmkoľvek technicky vykonateľným spôsobom, čo aj § 14 ods. 1 zákona o slobode informácií explicitne uvádza. Ďalej namietal, že pre žalovanú je prijímanie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom technicky vykonateľným spôsobom prijatia podania, pretože z jej vlastnej činnosti správneho orgánu jej takáto povinnosť vyplýva. Žalobca zastáva názor, že hoci doručenie podania podpísaného zaručeným elektronickým podpisom nie je explicitne uvedené v § 14 ods. 1 zákona o slobode informácií, v prípade žalovanej išlo o jednoznačne technicky vykonateľný spôsob doručenia žiadosti. Uvedeným spôsobom podaná žiadosť a rovnako aj podané odvolanie preto vyvolávali tie právne účinky, aké vyvoláva riadne podaná žiadosť so všetkými zákonom stanovenými náležitosťami. Žalobca poukazoval okrem iného na nález Ústavného súdu SR z 24. júna 2008, II ÚS 150/08-102. Uviedol, že nemôže byť na ťarchu žalobcu, že si žalovaná nevytvorila príslušné podmienky na prijímanie podaní. Poukázal na skutočnosť, že na prijatie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom žalovanou úplne postačuje elektronická pošta a prostriedok na overenie elektronického podpisu. Namietal, že žalovaná nemusela disponovať automatizovanou elektronickou podateľňou, pretože jej postačoval niektorý z dostupných 18 softvérových produktov, schválených Národným bezpečnostným úradom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre konanie o odvolaní proti uzneseniu krajského súdu a je namieste odvolanie odmietnuť.

Najvyšší súd skúmajúc podmienky konania o odvolaní, zistil, že v pripojenom súdnom spise krajského súdu sa nachádzajú vo fotokópii jednak plnomocenstvo udelené žalobcom advokátovi Advokátskej kancelárii Bardáč, s. r. o. pre viaceré správne konania, ako aj prezidiálna plná moc pre konania vo veciach preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v územnej pôsobnosti krajského súdu. Zo žaloby žalobcu vyplýva, že plná moc na zastupovanie v súdnom konaní je založená v spisoch súdnej správy krajského súdu pod zn. Spr/253/2013. Najvyšší súd však originálom plnomocenstva preukazujúceho zastúpenie žalobcu advokátom Advokátska kancelária Bardáč, s. r. o. nedisponuje, a to v žiadnej forme.

Zistiť túto skutočnosť najvyšší súd v zmysle § 211 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. vyzval Advokátsku kanceláriu Bardáč, s. r. o. na predloženie originálu plnomocenstva pre zastupovanie žalobcu v tunajšom konaní (výzva z 26. mája 2014, doručená 4. júna 2014).

V reakcii na výzvu najvyššieho súdu Advokátska kancelária Bardáč, s. r. o. podaním z 18. júna 2014 oznámila, že po komunikácii so žalobcom bola poverená informovať najvyšší súd, že žalobca považuje udelenú prezidiálnu plnú moc za dostatočnú pre prejednanie veci a nevidí dôvod pre udelenie novej, alebo ďalšej plnej moci, ktorú preto aj odmietol AK Bardáč, s. r. o. udeliť. Opätovne poukázala na kópiu plnomocenstva založeného v súdnom spise.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa

použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Podľa § 25 ods. 1 O.s.p. ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podľa § 28 ods. 1 O.s.p. zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony.

Úkonom, ktorým účastník splnomocňuje advokáta na základe spravidla príkaznej zmluvy podľa § 724 a nasl. Občianskeho zákonníka sa realizuje jeho základné právo na právnu pomoc v súdnom konaní.

Plnomocenstvo, ktoré sa udelí advokátovi sa nemôže obmedziť na jednotlivé úkony, pretože by to odporovalo nielen zákonu, ale aj podstate tohto zastupovania. Také plnomocenstvo sa považuje za procesné plnomocenstvo a musí byť súdu predložené v origináli. Plnomocenstvo udelené advokátovi musí žalobcom výslovne udelené pre konanie pred súdom, tzn. že plnomocenstvo iba pre predchádzajúce konanie pred orgánom verejnej správy je nepostačujúce.

Zákonné predpoklady na zastupovanie účastníka advokátom obsahuje zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“).

Podľa § 12 ods. 1 zákona o advokácii advokát môže vykonávať advokáciu ako fyzická osoba (samostatne alebo v združení spolu s inými advokátmi) alebo ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti alebo ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným.

Z citovaných zákonných ustanovení týkajúcich sa zastúpenia na základe plnomocenstva vyplýva, že účastník konania môže udeliť plnomocenstvo na zastupovanie v občianskom súdnom konaní advokátovi - fyzickej osobe, ako aj právnickej osobe založenej podľa zákona o advokácii. Účastníka konania môže zastupovať v súdnom konaní verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným, ktoré boli založené na účel výkonu advokácie. Tieto spoločnosti nesmú mať iný predmet podnikania ako poskytovanie právnych služieb. Ak účastník konania udelí plnomocenstvo právnickej osobe založenej na účely výkonu advokácie, na súde ho bude zastupovať spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, komplementár komanditnej spoločnosti, konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným alebo nimi poverený zamestnanec (advokátsky koncipient).

Nedostatok procesného plnomocenstva je nedostatkom podmienky konania, ktorý možno odstrániť (§ 104 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom opatrením súdu na odstránenie nedostatku preukázania zastúpenia je spravidla výzva tomu, kto vystupuje ako splnomocnenec, prípadne účastníkovi, aby v určenej lehote predložil plnomocenstvo, alebo aby k udeleniu plnomocenstva došlo ústne do zápisnice. To platí ako v prípade, kedy plnomocenstvo nebolo v konaní predložené vôbec, tak aj v prípade, že bolo predložené s takými nedostatkami, pre ktoré ho nebolo možné považovať za platné.

V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupcu bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 O.s.p., ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t. j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, musí vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo, založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní.

Občiansky súdny poriadok (§ 28) okrem plnej moci pre celé konanie (tzv. procesné plnomocenstvo) pozná aj plnomocenstvo všeobecné (oprávňujúce zastupovať účastníka v každom súdnom konaní, nech ide o ktorúkoľvek vec). Pritom tzv. všeobecné plnomocenstvo bolo možné založiť do spisov súdnej správy príslušného súdu a v konkrétnej veci sa naň odvolať, na jeho existenciu musel účastník alebo ním zvolený zástupca súd upozorniť (R 43/2003).

Z uvedeného je zrejmé, že je nutné rozlišovať medzi udelením plnomocenstva a preukazovaním jeho udelenia. Toto sa deje jednak predložením originálu plnomocenstva, alebo jeho udelením ústne do zápisnice súdu (§ 28 ods. 1 O.s.p.).

Na založenie, resp. uschovanie všeobecného plnomocenstva do spisov súdnej správy sa vzťahovala Inštrukcia ministerstva spravodlivosti č. 18/1964 o účasti organizácií a štátu v súdnom konaní a o ich zastupovaní, ktorá umožňovala aj advokátom zastupujúcim „organizáciu alebo štát“ uschovať udelené všeobecné plnomocenstvo v správnych spisoch súdu, ktorý vo veci koná.

Citovaná inštrukcia bola s účinnosťou od 19. marca 2012 Inštrukciou ministerstva spravodlivosti č. 10/2012 zrušená (čl. 15a ods. 2; príloha č. 1a) bez náhrady. Z tohto dôvodu súdy nie sú už oprávnené a povinné akceptovať preukazovanie udelenia plnomocenstva na zastupovanie v občianskom súdnom konaní vrátane konania v správnom súdnictve poukazom na originál všeobecného plnomocenstva uschovaného v spisoch správy súdu, ktorý vec prejednáva. Tým súčasne strácajú opodstatnenie rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 2Cdo/112/2011, 7Cdo/45/2011, 4Cdo/70/2011, 5Cdo/54/2011, 2Cdo/56/2011, ako aj 3Cdo/76/2012, ktorých právne posúdenie sa vzťahovalo na obdobie účinnosti inštrukcie č. 18/1964.

Avšak aj v čase jej účinnosti inštrukcia č. 18/1964 vyžadovala uschovanie originálu plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná, t. j. na každom jednom súde, ktorý dotknutú vec prejednáva a rozhoduje o nej samostatne (bod III in fine). Táto požiadavka na preukázanie udeleného plnomocenstva žiadnym spôsobom nespochybňuje rozsah udeleného plnomocenstva podľa § 25 ods. 1 O.s.p.

Pokiaľ aj krajský súd disponoval originálom plnomocenstva udeleného žalobcom advokátovi Advokátska kancelária Bardač, s. r. o., a mohol si teda jeho udelenie riadne overiť, najvyšší súd túto možnosť nemá. Preukázanie existencie plnomocenstva pritom nie je skutočnosťou, ktorej preukazovanie môže účastník ponechať na vyhľadávacej povinnosti súdu (§ 120 ods. 1, 2 O.s.p.). Je pritom vecou dohovoru účastníka konania a ním zvoleného zástupcu, koľko vyhotovení písomného plnomocenstva za účelom preukázania existencie tohto ich vzťahu bude existovať.

Ako vyplýva z podania Advokátskej kancelárie Bardač, s. r. o., žalobca si aj napriek poučeniu zo strany odvolateľa zrejme nesprávne vyložil ustanovenie už dva roky zrušenej Inštrukcie č. 18/1964 o možnosti (potrebe) uschovať „originál plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná“. Plnomocenstvo, ktorým by preukázal oprávnenie Advokátskej kancelárie Bardač, s. r. o. podať odvolanie v tunajšej veci v mene a na účet žalobcu, nebolo doložené ani na výslovnú výzvu najvyššieho súdu. Nie je snáď nutné zdôrazňovať, že pokiaľ je vo veci podané odvolanie, je daná vecná právomoc dvoch súdov vo veci konať, voči ktorým je potrebné udelenie plnomocenstva na zastupovanie jednoznačne samostatne preukázať. Ako ďalej vyplynulo z podania Advokátskej kancelárie Bardač, s. r. o. z 18. júna 2014, žalobca si zamieňa pojmy udelenia plnomocenstva a preukázania plnomocenstva.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, najvyššiemu súdu bolo vo veci žalobcu predložené odvolanie signované (zaručeným elektronickým podpisom) Advokátskou kanceláriou Bardač, s. r. o., ktorá napriek výzve najvyššieho súdu nepreukázala svoje oprávnenie na tento úkon v mene a na účet žalobcu v tunajšej veci. Preto nemožno mať za to, že odvolanie bolo podané žalobcom, a je naopak na mieste uzavrieť, že toto podala Advokátska kancelária Bardač, s. r. o. vo vlastnom mene a na vlastný účet.

Podľa § 218 ods. 1 O.s.p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré:

a/ bolo podané oneskorene;

b/ bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;

c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné;

d/ nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2; ak boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1,

e/ rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Preto najvyšší súd po zistení, že odvolanie podal iný subjekt než účastník konania - žalobca, pričom ani na riadne doručení výzvu nebola preukázaná existencia oprávnenia tento procesný úkon vykonať v mene a na účet žalobcu (plnomocenstva), postupoval podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., a odvolanie ako podané neoprávnenou osobou odmietol.

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že inak úspešnej žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože si ju neuplatnila (§ 151 O.s.p.), hoci by pre správanie žalobcu mala na ne nárok (§ 143 O.s.p., § 147 ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd však, hoci nad rámec odvolacieho konania, považuje za potrebné dať do pozornosti krajského súdu, že samotný jeho rozsudok nebol bez vady. Krajský súd pred tým, než začal vo veci konať opomenul skúmať podmienky konania, t. j. v tunajšej veci existenciu predmetu súdneho prieskumu.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.